

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ
САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ**

ТИББИЙ ТАЪЛИМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАРКАЗИ

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

**МАВЗУ: «ХУСУСИЙ, АКЦИЯДОР ВА ЖАМОА ДОРИХОНАЛАР ИШИНИ
ТАШКИЛ ҚИЛИШ. ДОРИХОНА ШАХОБЧАЛАРИ»**

Фармация йўналиши 4 босқич талабалари амалий машғулотлари учун ўқув-услубий
кўрсатма

Тошкент – 2006 й.

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ
САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ**

ТИББИЙ ТАЪЛИМНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МАРКАЗИ

ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ

“Тасдиқлайман”

Ўз РССВ, кадрлар, фан ва ўқув юртлари
бош бошқармасининг
бошлиғи проф. Ш.Э.Атаханов

«_____»

«_____» _____

**МАВЗУ: «ХУСУСИЙ, АКЦИЯДОР ВА ЖАМОА ДОРИХОНАЛАР ИШИНИ
ТАШКИЛ ҚИЛИШ. ДОРИХОНА ШАХОБЧАЛАРИ»**

Фармация йўналиши 4 босқич талабалари амалий машғулотлари учун ўқув-услубий
кўрсатма

Тузувчилар: доцент Комилов А.М.
 доцент в.б. Хидоятова З.Ш.
 катта ўқитувчи Исломова М.З.
 Саидова М.Я.

Профессор Х.С.Зайнутдинов тахрири остида

Такризчилар: Дори турлари технологияси кафедраси доценти Абуллаева Х.
 Ўз. РССВ Дори воситалари ва тиббий техникаси сифатини
 назорат қилиш Бош бошқармаси, сертификатлаштириш
 сектори мудир муовини ф.ф.н. Ашуров А.А.

Ўқув – услубий кўрсатма Фармацевтика институти талабалари учун тасдиқланган
намунавий дастур асосида тузилган.

Тошкент фармацевтика институти Марказий услубий Кенгаши томонидан муҳокама
қилинди (28.11.2005 й. №3 сонли баённома)

Тошкент фармацевтика Институти Илмий Кенгаш “13” декабр 2005 йил 5-сонли
баён асосида тасдиқланди

**Мавзу: Хусусий, акциядор ва жамоа дорихоналар ишини ташкил қилиш. Дорихона
шаҳобчалари.**

I. Мавзунинг ёзишдан мақсад: Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар, дорихона
шаҳобчалари, уларнинг вазифалари билан
талабаларни таништириш.

II. Мавзунинг аҳамияти: Хусусий, акциядор ва жамоа дорихоналари, уларнинг
бир-биридан фарқларини, дорихона шаҳобчаси,

унинг вазифаларини бажаришда амал қилиниши лозим бўлган қоидаларни талабаларга ўргатиш.

III. Вазиятли масалалар:

1. Дорихона турлари:

- A) Беморлар турига қараб хизмат қиладиган;
- B) хусусий, акциядор ва жамоа;
- C) Маҳаллий дори воситалари билан савдо қиладиган;
- D) Хорижий дори воситалари билан савдо қиладига.

2. Дорихонани кимлар бошқаради?

- A) Олий маълумотли фармацевтлар;
- B) Фармацевт – технологлар;
- C) Врачлар;
- D) Ўрта маълумотли тиббиёт ходимлари.

3. Дорихонада асосан қандай бўлимлар бўлади?

- A) Беморларни қабул қилиш бўлими;
- B) Рецепттура ишлаб чиқариш, ғамламалар, тайёр дорилар ва рецептсиз савдо бўлими;
- C) Оптика бўлими;
- D) Парфюмерия – косметика бўлими.

IV. Мустақил тайёрланиш учун саволлар

- 1. Ўзбекистон Республикасида дори воситалари ва фармацевтик фаолият тўғрисидаги Қонун ҳақида гапириб беринг.
- 2. Дорихонанинг вазифалари.
- 3. Хусусий дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
- 4. Акциядорлик дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
- 5. Акция, унинг турлари.
- 6. Жамоа дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
- 7. Дорихона штати.
- 8. Дорихонадаги бўлимлар
- 9. Дорихона шахобчалари.

V. Ахборот қисми

Ўзбекистон Республикасида дори воситалари ва фармацевтик фаолият тўғрисидаги Қонун 1997 йил 25 апрелда Олий Мажлис томонидан қабул қилинган. Шу Қонунга асосан фармацевтик фаолият билан шуғулланиш фақатгина олий маълумотли фармацевтгагина рухсат этилади.

Фармацевтик фаолият – бу дори воситаларини, тиббий буюмларни яратиш бўйича изланишларни, тадқиқотларни, шунингдек, уларни ишлаб чиқариш, тайёрланиш сифатини назорат қилиш, стандартлаш, рўйхатдан ўтказиш, сақлаш, ахборот бериш, етказиб бериш ва реализация қилишни қамраб оладиган фаолият ҳисобланади. Бу фаолиятларни амалга ошириш учун Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан алоҳида рухсатнома (лицензия) берилади. Лицензия алоҳида ҳисобда турадиган хужжатлар қаторига киритилиб, 5 йил муддатга берилади.

Аҳолини ва ДПМларни дори воситалари билан таъминлаш ишларини турли дорихона муассасалари олиб боради. Дорихона муассасаларига дорихоналар, дорихона шахобчалари, тиббиёт техникаси магазинлари, оптика магазинлари, дорихона омборлари, тиббиёт техникаси базалари киради.

Дорихона соғлиқни сақлаш муассасаси ҳисобланиб, унинг вазифалари қуйидагилардан иборат:

- аҳолини ва ДПМларни, бошқа ташкилотларни дори-дармонлар, тиббиёт техникаси буюмлари, санитария-гигиена буюмлари, беморни парвариши учун ишлатиладиган буюмлар, боғлов материаллари, дезинфекция воситалари ва бошқа буюмлар билан таъминлаш;
- аҳолидан қабул қилинган рецептлар асосида дорилар тайёрлаш, уларни сифатини назорат қилиш;
- рецептсиз беришга рухсат этилган дори воситаларини (санитария гигиена буюмлари, беморлар парвариши учун ишлатиладиган буюмлар, шифобахш сувлар, дезинфекция воситалари) билан савдо қилиш;
- ўзига бириктирилган ДПМларни дори воситалари, тиббиёт мақсадида ишлатиладиган буюмлар билан таъминлаш;
- шифокор ва бошқа тиббиёт ходимларига дори дармонлар, уларнинг қўлланилиши, уларни ўрнини босувчи дори воситалари тўғрисида ахборот бериш;
- зарурат туғилганда аҳолига биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш.

Дорихоналар кўп қаватли биноларнинг биринчи қаватида ёки алоҳида қурилган биноларда жойлашган бўлиши шарт. Дорихоналарда кутиш зали, ассистентлар хонаси, дориларни асептик шароитда тайёрлайдиган хона, қадоқлаш хонаси, мол-моддий бойликларни сақлаш хонаси бўлади. Дорихонада юқори самарадорликка эришиш учун меҳнатни илмий асосда ташкил қилишни йўлга қўйиш керак. Шунингдек, санитария режими ва фармацевтик тартиб қоидаларига амал қилиш лозим.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати иқтисодиётини барқарорлаштириш ҳамда бозор муносабатларига ўтиш бўйича белгиланган мақсадларни амалга ошириш учун зарур шароитлардан бири аҳолини, шу жумладан дорихона ходимларининг фаол ишчанлигини рағбатлантириш лозимлигини эътиборга олиб Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 11 мартдаги 132-сонли қарори тасдиқланди.

Шунга асосан ҳозирги кунда дорихоналарнинг учта мулкчилик шакли: хусусий, акциядорлик ва жамоа дорихоналари мавжуд.

Хусусий дорихона фаолиятида кўзланган мақсад Ўзбекистон Республикаси аҳолиси ҳамда Соғлиқни сақлашни ривожлантириш ва такомиллаштиришдан иборатдир.

Хусусий дорихона юридик шахс ҳисобланади, мустақил балансига, банкларда ҳисоб рақамига эга бўлади. Дорихона ўз фаолиятидан кўзланган мақсадларга эришиш учун ўз номидан битимлар олиб бориши, мулк ҳуқуқга эга бўлиши ҳамда ўз зиммасига мажбуриятлар олиши, судда, давлат арбитражида ва ҳакамлик судида даъвогар ва жавобгар бўлиш ҳуқуқига эга. Дорихона ўзига тегишли мулк эгасидир.

Дорихона ўзининг асосий мақсадини рўёбга чиқариш учун фаолиятнинг қуйидаги турларини амалга оширади:

- юқори сифатли дори-дармонлар, тиббиёт буюмлари, зардоблар, вакциналар, доривор ўсимликлар, тиббиёт техникаси ва оптика буюмлари ва гигиена ашёлари, болалар озик-овқат маҳсулотлари ва витаминга бой маҳсулотлар билан таъминлаш;
 - уларни ишлаб чиқариш, сотиш шу жумладан бепул рецептлар бўйича аҳолини дори-дармон билан таъминлаш.
1. Дорихоналарни хусусийлаштириш тадбиркорликни ривожлантириш шахсий маблағни жалб қилиш асосида аҳоли ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг дори

воситалари ва тиббиёт ашёларига бўлган талаб ва эҳтиёжини тўлароқ қондириш мақсадида амалга оширилади.

2. Хусусийлаштирилган дорихона фармацевтик фаолият билан шуғулланишга мажбур. Шу билан бирга бошқа Ўзбекистон Республикаси қонунлари ман қилмаган фаолият турлари билан шуғулланиш ҳуқуқига эга.
3. Дорихонага, ҳокимиятга давлат ордери берилгандан сўнг у юридик шахс мақомига эга бўлади. у устав фондини ташкил этувчи асосий ва оборот маблағларига, банклардаги ҳисоб рақамига, ўз номи ва бошқа белгилари кўрсатилган муҳр ва штампга эга бўлади.
4. Асосий мақсадни бажаришда дорихона қуйидаги фаолият турлари билан шуғулланади: юқори сифатли дори-дармонлар ишлаб чиқиш ва тиббий ашёлар, техника асбоблари ва кўзойнақлар, атир упа ва пардозлаш ашёлари, санитария ва гигиена воситалари, болалар овқатлари витаминлаштирилган овқат маҳсулотлари билан таъминлаш.
5. Дорихоналарда захарли ва гиёҳванд дориларни ишлаб чиқариш, қабул қилиш, сақлаш ва сотиш маън қилинади.
6. Ўзбекистон Республикасининг қонунчилигига биноан дорихоналарга қуйидаги фаолиятлар билан шуғулланиш ҳуқуқи берилади: Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тарафидан ишлатишга рухсат этилган ўз ва хорижий дори воситаларини келтиришга корхона, ташкилот, муассаса, чет эл фирмалари, юридик ва жисмоний шахслар билан шартнома ва контрактлар тузиш.
7. Дорихонада таъминотчидан дори воситаларини, тиббиёт ашёларини таъминотчи билан келишилган шартнома нархида қабул қилиб, аҳолига эркин келишилган, белгиланган устама нарх қўйиб (агар шартномада бошқа нарх белгиланмаса) сотади ва хизмат кўрсатади.
8. Савдодаги дори воситаларининг ва тиббиёт ашёларининг сифатига дорихона эгаси жавоб беради.
9. Дорихоналарда тайёрлаб сотиладиган ва тайёр олинган дорилар сифатининг назорати “Дори-Дармон” акциядорлик компаниясининг марказий ёки ҳудудий назорат таҳлил лабораториялари тарафидан ўтказилади.
10. Дорихонанинг фойдаси қуйидагилардан ташкил топади: дориларни, бошқа ман этилмаган товарларни сотиш ва хизмат қилишдан; бюджетдаги тиббий ташкилотлардан бепул дори бериш эвазига ўтказилган пул маблағларидир.
11. Тегишли солиқ ва мажбурий тўловлар чегирилгандан сўнг фойдани дорихона ўз ихтиёрига биноан сарфлайди.
12. Дорихона эгаси билан хизматчилар ўртасидаги меҳнат муносабати мавжуд қонунчиликка асосан тузиладиган шартнома ёки битимга асосланади.
13. Дорихона ўз фаолияти юзасидан ҳисоб олиб бориб тегишли ташкилотларга қонунчилик билан белгиланган тартибда бухгалтер ҳисоботини топширади.
14. Дорихона фаолияти Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ келишув шартномада белгиланган тартибда тўхтатилади.
15. Дорихонани тугатиш мавжуд қонунлар асосида амалга оширилади.

Акциядорлик дорихоналари ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари, ҳамда уларнинг фаолиятини бошқарувчи норматив ҳужжатларига амал қилган ҳолда олиб боради. Дорихоналарнинг ўз меҳнат жамоалари, ҳиссадор, жамоа оилавий, хусусий дорихоналар акциядорлик дорихоналари иштирокчиси бўлиши мумкин.

Акциядорлик дорихоналари ўз ишлаб чиқариш ҳўжалик ва савдо фаолиятини тўла ҳўжалик ҳисоби асосида амалга оширадилар.

Акциядор дорихоналарнинг асосий мақсади аҳолининг ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг дори-дармон, ҳамда тиббий мақсаддаги буюмларга бўлган эҳтиёжини тўла қондиришдан иборатдир. Акциядорлик дорихоналар шартномада белгиланган бутун муддатда ишлаб чиқариш, ҳўжалик ва савдо фаолияти йўналишини ўзгартирмаслиги даркор.

Акциядорлик дорихоналарнинг асосий вазифалари: дорихона муассасаларини дори-дармон билан тўла таъминлаш; аҳолини ва соғлиқни сақлаш муассасаларини тадбиркорликни ривожлантириш асосида дорилар билан таъминлаш даражасини ошириш.

Акциядорлик дорихоналарининг Низомий жамғармаси давлат тасарруфидан чиқарилган дорихона мулкнинг баҳоланадиган қиймати асосида белгиланади. Уни тузиш тўғрисидаги таъсис шартномаси Низом таъсис ҳужжатлари бўлиб хизмат қилади. Таъсис ҳужжатларида ташкил қилинаётган юридик шахс, унинг мақсади ва фаолияти предмети, иштирокчилар таркиби номи ва манзилгоҳи, ҳар бир иштирокчига тегишли ҳисса (пай, акция) миқдори даромадни тақсимлаш ва зиёни қоплаш тартиби, бошқарув тузилмаси, мулк суммаси, уни сотиб олиш тартиби ва муддати тўғрисидаги маълумотлар акс эттирилади.

Акциядорлик жамияти ҳиссадорлар реестрини олиб боради, унда акциялар миқдори ва тури олинган вақти, акциядорнинг фамилияси, исми, отасининг исми олинган акциянинг номинал бўйича жами қиймати кўрсатилади. Давлатга тегишли акциялар бўйича дивидентлари башарти таъсис ҳужжатларида, дори-дармон Республикада дорихоналар бошқармалари учун белгилаб қўйилган ва амал қилиб турган тартибда сотилади.

Меҳнат жамоаси аъзоларининг меҳнат муносабатлари, меҳнат тўғрисидаги қонунлар билан белгиланган ҳусусиятларини ҳисобга олган ҳолда бошқарилади. Акциядорлик дорихоналар ходимлар ёллаш ва ишдан бўшатиш, иш куни тартиби иш сменалилигини меҳнат тўғрисидаги қонунларга мувофиқ белгилайдилар. Акциядорлик дорихоналар давлат суғурта жамғармасига ҳамда пенсия фондига амалдаги қонунларда белгиланган тартибда ва миқдорда маблағ ажратишга мажбурдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Фонд бозорини янада ривожлантириш ва давлат мулки асосида ташкил этилган акциядор жамиятларни қўллаб-қувватлаш чоралари тўғрисида”ги фармонида биноан қимматли қоғозлар муомаласи деганда қимматли қоғозларни тасарруф этувчиларни алмашишга олиб келувчи, уларни олди-сотди ва бошқа харажатлари тушунилади.

Акция – акциядор жамиятни бошқаришда, жамиятнинг фойдасида ва жамият тугатилганда мулк қолдиғини тақсимлашда қатнашиш ҳуқуқини берувчи акциядор жамиятининг устав капитали (фонди)га қўшилган маблағни тасдиқловчи қимматли қоғоздир. Акция ҳаракат муддатида эга эмас ва у акциядор жамиятининг фаолияти давомида ҳаракатда бўлади.

Акция акциядорлик дорихона иштирокчиси эканлиги тўғрисида далолат беради ҳамда унинг фойдасидан ҳисса олишга имкон яратади.

Давлат корхоналари асосида ташкил қилинган очик типдаги акциядор жамиятларининг акцияларини рўйхатга олиш ва муомалага чиқариш тартибига биноан ҳужжат сифатида акция қуйидаги реквизитларга эга бўлиши керак: акциядор жамиятнинг номи ва жойлашган жойи, қимматли қоғознинг номи – “акция”, унинг тури (оддий ва имтиёзли), тартиб номери, чиқарилган сана, номинал қиймати, чиқариладиган акцияларнинг миқдори, рўйхатга оладиган орган томонидан берилган акциянинг коди, дивидентларни тўлаш муддати, акциядор жамияти бошқарувининг раиси ва бош бухгалтерининг имзолари, устав капиталининг ҳажми.

Сотиб олинган акциялар учун юридик ва жисмоний шахслар томонидан пул миллий ва хорижий валюталарда, шунингдек асосий воситалар, номоддий ва бошқа активларни қўшиш йўли билан тўланиши мумкин.

Шахсини белгилаш усулига қараб исми ёзилган ва кўрсатувчига берилган акцияларга бўлинади. Исми ёзилган акцияларда мулкдорнинг махсус дафтарида рўйхатга олинади. Бу ўз навбатида кимда қанча ва қандай акциялар борлигини аниқлаш имкониятини беради.

Кўрсатувчига берилган акцияларда мулкдорнинг исми кўрсатилмайди, натижада жамият ўзининг пайчилари тўғрисида ахборотга эга бўлмайди. Муомала нуқтаи назаридан кўрсатувчига берилган акция афзалроқдир.

Акция эгалари берилган ҳуқуқлар ҳажмига қараб акциялар оддий ва имтиёзлига бўлинади.

Оддий (овоз бериш ҳуқуқи билан) акциялар акциядор жамиятини бошқаришда қатнашиш, ҳисобот даври тугаганда акциядорлар мажлиси томонидан аниқланадиган миқдорда дивидент олиш ва жамият фаолиятининг молиявий натижаларини аниқлаш ҳуқуқини беради (дивидент бу ҳар бир акцияга тўғри келадиган ва акциядорлар орасида тақсимланадиган фойданинг бир қисмидир).

Имтиёзли (овоз бериш ҳуқуқисиз) акциялар акциядор жамиятини бошқаришда қатнашиш ҳуқуқини бермайди, лекин корхона ўз фаолиятини фойда билан яқунламаганда ҳам биринчи навбатда қатъий белгиланган миқдорда дивидент олиш ҳуқуқини беради. Бундай ҳолларда корхона резерв фондидаги маблағлардан фойдаланади.

Имтиёзли акцияларни чиқариш акциядор жамиятига ўз маблағларини жалб қилиш йўли билан устав капиталини кўпайтириш имкониятини беради.

Жамоа дорихоналари асосан хусусий мулкка айлантирилган дорихоналар бўлиб, ўзини ишлаб чиқариш, хўжалик ва савдо фаолияти билан шуғулланади. Ўз иш фаолиятларини яқка тартибдаги хусусий дорихоналар каби амалга оширади.

Дорихонанинг фаолиятдан кўзланган мақсад қуйидагилардан иборат:

- Аҳоли ва ДПМларни дори-дармонлар, боғлов воситалар, доривор гиёҳлар ва буюмларни парваришда ишлатиладиган ашёлар, тозалик ва орасталик ашёлари, дезинфекция воситалари ва орайиш пардозлаш (парфюмерия косметика) воситалари билан таъминлаш;
- Асосий мақсадларни рўёбга чиқариш учун дорихона фаолиятининг қуйидаги турлари амалга оширилади;
- Дориларни сотиб олиш ва тайёрлаш қадоклаш ва сотиш;
- Дорихона қошидаги “Гиёҳли шарбатлар маскани”да дамламалар, қайнатмалар, гиёҳли шарбатлар ва бошқа дори-дармонлар сотиш;
- Таркибида глюкоза ва оксил бўлган моддаларни сотиб олиш ва реализация қилиш;
- Бир марта ишлатиладиган шприцлар ва қон қуйиш системалари сотиб олиш ва реализация қилиш;
- Дори ишлаб чиқариш учун хом ашё, идиш ва ёрдамчи материалларни юридик ва жисмоний шахслардан нақд пулга ёки ўтказиш йўли билан сотиб олиш;
- Аҳолига ва тиббиёт ходимларига дорихонада мавжуд бўлган ва келаётган дори-дармонлар ҳамда уларнинг қўлланилиши ҳақида маълумот бериш ва уларни реклама қилиш.

Дорихонани товарлар билан таъминлаш тузиладиган шартномалар асосида амалга оширилади.

Дорихонада мавжуд бўлган дори воситаларини сақлашда амалдаги санитария қоида ва меъёрларига ҳамда фармацевтик талабларга қатъий риоя қилиниши лозим.

Дорихонани керакли жихозлар ва асбоблар ҳамда дори-дармонлар, санитария гигиена ашёлари, боғлов воситалари ва бошқа тиббиёт буюмлари билан таъминлаш мустақил равишда амалга оширилади.

Дорихона фаолиятини бошқариш олий фармацевтика маълумотига ва етарли мутахассислик малакасига эга бўлган шахсларга рухсат этилади.

Дорихона штати 2 та гуруҳга бўлинади:

1. Маъмурий бошқарувчи ва хўжалик хизматчилар (мудир-фармацевт, мудир муовинлари, - фармацевт, бош бухгалтер, бухгалтер, ҳисобчи, иқтисодчи, бош кассир, кассир, хўжалик бўлими бошлиғи)

2. Фармацевт ва ёрдамчи ходимлар. (Фармацевтлар ва уларнинг ёрдамчилари, фармацевтлар (провизорлар) – бўлим бошлиғи, бўлим бошлиғи муовинлари, фармацевт-ассисентлар, филиал сотувчиси, рецептсиз савдо бўлими бошлиғи, қадоқловчи, санитарка ювувчи, автомобиль хайдовчиси.

Дорихона ходимлари сони дорихона иш ҳажмига қараб белгиланади.

Йирик дорихоналарда 4 та мустақил бўлим ташкил этилади.

1. Рецепт ишлаб чиқариш бўлими.
2. Тайёр дорилар бўлими.
3. Рецептсиз савдо бўлими.
4. Ғамламалар бўлими

Бу бўлимлардан ташқари яна бир қатор бўлимлар ташкил этилиши мумкин: фитобар, оптика, тижорат ва бошқалар.

Кичик гуруҳли дорихоналарда: 1 – рецептура ишлаб чиқариш ва ғамламалар бўлими, 2- тайёр дорилар ва рецептсиз савдо бўлими ташкил қилинади

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2002 йил 27 декабрдаги 576-сонли буйруғига асосан, қишлоқ аҳолисини, айниқса тоғли ўлка – ҳудудда жойлашган қишлоқдагиларни дори воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида қишлоқ врачлик пунктида дорихона шахобчаларини очиш мақсадга мувофиқдир.

Дорихона шахобчасининг асосий вазифаси аҳолига тайёр дори воситалари, санитария – гигиена ва беморлар парваришида қўлланиладиган буюмлар, доривор гиёҳлар, боғлов материаллари ва бошқа тиббиёт буюмларини сотишдан иборатдир.

Қишлоқ врачлик пунктидаги дорихона шахобчаси фармацевтик фаолият юритиш учун лицензия берувчи ваколатли орган ва тармоқни дори воситалари билан таъминловчи дорихона ўртасида тузиладиган лицензия шартномаси асосида ташкил қилинади.

Қишлоқ врачлик пунктидаги дорихона шахобчалари ташкил қилиниши ҳудудий Соғлиқни сақлаш бўлимлари зиммасига юклатилади.

Дорихона шахобчасининг ташкил қилиниши ва унинг иш тартиби қуйидагилар билан белгиланади:

- дорихона шахобчаси учун (бошқа ёрдамчи хоналар қишлоқ врачлик пунктининг таркибида борлигини ҳисобга олган ҳолда) 2-3 минг аҳолига хизмат кўрсатадиган қишлоқ врачлик пунктларида майдон 6 кв. метрдан 4-5 минг аҳолига хизмат кўрсатадиган қишлоқ врачлик пунктида майдони 8 кв метрдан кам бўлмаган тайёр дори воситаларини сотиш хонаси ажратилади.
- дорихона шахобчаси ўз фаолиятини юритиш учун керакли жихозлар (шкаф, витрина, стеллаж, музлатгич, стол, стул ва ҳ.к.) билан жихозланиши ҳамда тегишли қўлланма ва буйруқлар билан таъминланиши лозим;
- дорихона шахобчасининг мудир лавозимида қишлоқ врачлик пункти ходимлари таркибидаги ўрта тиббиёт маълумотли шахс (ўриндошлик асосида) ёки шахобчани таъминловчи хўжалик ҳисобидаги дорихона ходими тайинланиши мумкин;

- дорихона шахобчасининг мудири ҳудудий Соғлиқни сақлашнинг бўлими ҳамда дорихона шахобчасининг дори воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминловчи ҳўжалик ҳисобидаги дорихона ўртасидаги келишувга мувофиқ буйруқ асосида тайинланади;
- дорихона шахобчасининг мудири қишлоқ врачлик пункти ходимларидан тайинланса, туман Соғлиқни сақлаш бўлимининг кафолат хатига биноан дорихона шахобчасининг мудири ва таъминловчи дорихона мудири ўртасида моддий жавобгарлик тўғрисидаги шартнома тузилади. Бу ҳолда дорихона шахобчасини тайёр дори воситалари, боғлов материаллари ва бошқа тиббиёт буюмлари билан дорихона томонидан таъминланиши туман Соғлиқни сақлаш бўлими билан тузилган шартнома асосида амалга оширилади;
- дорихона шахобчасининг мудири унга берилган барча товар – моддий бойликларга тўлиқ моддий жавобгар ҳисобланади, ҳамда, белгиланган тартибда ва муддатда дорихонага ойлик топширади.

Дорихона шахобчаси ўзининг асосий вазифаларини бажаришда қуйидагиларга амал қилиши лозим:

- аҳолига сифати кафолатланган ва Ўзбекистон Республикасида тиббиёт амалиётида қўллашга рухсат этилган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сотиш;
- Ўзбекистон Республикасининг “Дори воситалари фармацевтика фаолияти тўғрисида”ги, “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонунларига ва бошқа амалдаги меъёрий ҳужжатлар билан белгиланган қоидаларга риоя қилиш.

VI. Мустақил бажариш учун вазифалар.

1. Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисидаги Қонун ҳақида гапириб беринг.
2. Дорихонада мавжуд бўлган бўлимларни эътиборга олиб, уларнинг ташкилий тузилишини дафтарингизга ёзинг.
3. Акциядорлик, жамоа ва хусусий дорихоналар, уларни бир-биридан фарқларини иш дафтарингизга ёзинг.
4. Акциядорлик дорихоналар муассасалари функцияларининг схемасини чизинг (1-илова).

Акциядор дорихоа муассасалар функцияларининг схемаси

Аҳоли ва ДПМларни дори-дармонларга бўлган эҳтиёжини тўлиқ қондириш	Ўз фаолиятларини Ўзбекистон Республикасининг қонун ва норматив ҳужжатларига мувофиқ амалга ошириш
Ўз ишлаб чиқариш–ҳўжалик фаолиятларини мустақил белгилаш	Ўз фаолиятларини тўлиқ ҳўжалик ҳисоби асосида мустақил амалга ошириш
Ишлаб чиқариш ва савдо фаолиятлари	Шартномада кўрсатилган муддатда ўзларининг ишлаб чиқариш, ҳўжалик савдо тури фаолиятларини ўзгартирмаслик
Давлат, кооператив жамоа корхоналари фирмалари, алоҳида шахслар билан товар етказиб бериш бўйича шартномалар тузиш	Аҳолига товарларни эркин шартномавий нархларда сотиш ва бошқа хизматлар кўрсатиш
Тадбиркорликни ривожлантириш асосида дори-дармонларни кўпайтириш	Талабалар ва курсантлар учун ишлаб чиқариш амалиёти ва стажировка ўтиш базаси
Акция ва облигацияларни чиқариш (меҳнат жамоаларига) ва бошқа акциядорга тарқатиш	Мулк таркибига ўзгартиришларни мустақил киритиш

5. Дорихона мудир муовинини ишга қабул қилиш меҳнат шартномасини тузинг (2-илова).
6. Дорихона мудир муовини моддий жавобгарлиги ҳақи да шартнома тузинг (3-илова).

Меҳнат шартномаси
(контракт) №____

Тошкент ш.

20 февраль 2004 й.

“Дори-дармон” Давлат акциядорлик ассоциацияси раиси У.С. Салихбаева, кейинги ўринда “иш берувчи” ва фуқаро М.Я. Якубов кейинги ўринда “ишчи” деб аталади.

Ушбу меҳнат шартномасини қуйидагилар ҳақида туздик:

1. Ишчи Якубов М.Я. “Дори-дармон” Давлат акциядорлик ассоциациясига қарашли 4 дорихонага мудир муовини лавозимига касби бўйича ишга олинди (касбнинг тўлиқ номланиши, ЕКТС бўйича лавозими, разряд, малака ошириш тоифаси).
2. Шартнома – асосий иш бўйича шартномадир (асосий иш, ўриндошлик ва бошқалар).
3. Шартнома муддати – ноаниқ муддат (ноаниқ муддатга аниқ муддат 5 йилдан ортиқ бўлмаган аниқ ишни бажариш вақти ва унинг номланиши).
4. Иш шартнома бўйича бошланди: 20 февраль 2004 йилда тугади.
5. Синов муддати: уч ой (синовсиз, синовнинг давомийлиги).
6. Ишчининг бурчлари:
 - a) меҳнат ва технологик интизомга риоя қилиш (ички меҳнат тартиб қоидалари, тизим бўлинмаларининг ҳолатлари);
 - b) иш берувчининг қонуний ишларини бажариш;
 - c) меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги ва ишлаб чиқариш санитарияси талабларига риоя қилиш;
 - d) лавозим йўриқномасига риоя қилиш;
 - e) ЕТКС, КСда кўриб чиқилган малака ошириш мажбуриятларига риоя қилиш;
 - f) қонунларга ва бошқа меъёрий далолатномаларга риоя қилиш;
 - g) жамоа шартномаси шароитларига риоя қилиш;
 - h) ишчи томонидан қабул қилинган бошқа мабуриятлар: ҳисобот даврида олинган мол моддий воситаларнинг тўлиқ моддий жавобгарлиги.
7. Иш берувчининг мажбуриятлари:
 - a) меҳнатни муҳофаза қилиш, техника хавфсизлиги йўриқномалари, жамоа шартномаси ва бошқа меъёрий далолатномалар, қоидалар билан ишчини таништириш, ишчи меҳнатини ташкил қилиш;
 - b) меҳнат ва ишлаб чиқариш интизомини таъминлаш;
 - c) иш ҳақини ўз вақтида тўлаш;
 - d) ишчи меҳнатига хавфсиз шароит яратиш, ўқитиш, хавфсиз ва самарали меҳнат учун шароит яратиш;
 - e) меҳнатни ва техника хавфсизлигининг муҳофаза қилиниши қоидаларига мувофиқ иш жойини жиҳозлаш;
 - f) қонунларга ва бошқа меъёрий далолатномаларга риоя қилиш;
 - g) жамоа шартномаси шароитларига риоя қилиш;
 - h) иш берувчи қабул қилган бошқа мажбуриятлар: ишчининг моддий жавобгарлиги шартнома асосида.
8. Иш куни тартиби: 40 соатли иш ҳафтаси “Дори-дармон” ДААда тасдиқланган график асосида, қонунларга мувофиқ равишда (тўлиқсиз иш куни, тўлиқсиз иш ҳафтаси, қисқартирилган иш ҳафтаси, иш соати, иш куни боши, охири ва бошқалар).
9. Меҳнатга ҳақ тўлаш ишчига белгиланади:
 - a) штат жадвалига мувофиқ лавозим бўйича маош (тўлов тури ва аниқ суммадаги унинг размери, ЕТС разрядини кўрсатиш билан ёки тушумдан фоиз билан ва ҳ.к.);
 - b) қўшимча ҳақлар, мукофот пуллари ва бошқа тўловлар (жамоа шартномасида кўриб чиқилган ва кўрсатилган ҳуқуқ ва воситалар чегарасида раҳбар томонидан белгиланган) “Дори-дармон” ДААнинг амалдаги размерига мувофиқ равишда.
10. Ишчига ҳар йили таътил белгиланади:
 - a) Асосий (меҳнат) 15 иш куни;
 - b) Қўшимча (меҳнат) 9 иш куни.
11. Меҳнат шартномаси (контракти)нинг меҳнат шароити, тўлови, ижтимоий ҳимоя, имтиёз, кафолат ва бошқалар билан алоқаси бўлган бошқа шароитлари.

Томонлар манзилгоҳи ва имзолар

Иш берувчи
Тошкент ш.
Ахунбобоев майдони
уй 21
имзо
20 февраль 2004 й.

Ишчи
Тошкент ш.
5 Тошкандий
уй 32
имзо
20 февраль 2004 й.

3-илова

Шартнома
(тўлиқ моддий жавобгарлик ҳақида)

Моддий бойликлар сақланишини таъминлаш мақсадида кейинги ўринда “Иш берувчи” деб номланган “Дори-дармон” Давлат акциядорлик ассоциацияси раиси Салихбаева У.С. 4 дорихона мудирининг муовини лавозимига тавсия этилган М.Я. Якубов кейинги ўринда “Ишчи” деб номланган шахс билан қуйидаги тартибда шартнома тузилди.

1. Лавозимни эгаллаган ишчи медикаментлар ва тиббиёт маҳсулотларининг қабул қилиб олиш, сақлаш ва бериш билан бевосита боғлиқ бўлган тўлиқ моддий жавобгарликни ўз зиммасига олади, мол моддий бойликларини сақлашда қуйидаги бурчлар бажарилиши шарт:
 - a) муассаса томонидан сақлаш ёки бошқа мақсадларда берилган моддий бойликларга эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлиш керак, зарар кўрмаслик чораларини топиш керак;
 - b) моддий бойликларни сақлаш ҳақидаги барча ҳолатлар ҳақида ўз вақтида иш берувчига ахборот бериб туриш керак.
 - c) белгиланган тартибда мол-пул ҳаракатлари ҳақида ҳисоб олиб бориб, улар ҳақида ҳисобот тузиб бериш шарт.
 - d) инвентаризация вақтида қатнашиши керак.
2. Иш берувчининг бурчлари:
 - a) моддий бойликларни тўлиқ сақланишини таъминлаш ва нормал меҳнат қилиш учун зарур бўлган шароитларни ишчига яратиб бериши лозим.
 - b) ишчининг моддий жавобгарлиги ҳақидаги, муассасага келтирилиши мумкин бўлган зарарлар ҳақидаги амалдаги қонунлар ҳамда моддий бойликларнинг амалдаги йўриқномалари, меъёрлари, сақлаш, қабул қилиш, қайта ишлаш, сотиш кабилар ҳақидаги ҳужжатлар билан ишчини таништириш шарт.
3. Ишчининг айби билан моддий жавобгарликни сақлаш таъминланмаган ҳолатларда, зарар кўриш аниқланган бўлса, бу зарарни қоплаш амалдаги қонунларга риоя қилган ҳолда амалга оширилади.
4. Ишчининг айби бўлмаса, у моддий жавобгар бўлмайди.
5. Ушбу шартнома бутун иш вақтида ўзининг таъсир кучига эга.

6. Ушбу шартнома 2 нусхада тузилади, биринчи нусхаси иш берувчида, иккинчиси ишчида бўлади.

Шартнома томонларининг реквизитлари

Иш берувчи
“Дори-дармон” АК
Тошкент ш.
Ахунбобоев майдони
уй 21
имзо
20 февраль 2004 й.

Ишчи
Тошкент ш.
5 Тошкандий
уй 32
имзо
20 февраль 2004 й.

VII. Адабиётлар.

1. Йўлдошева Д.З. ва бошқалар Янги мулкчилик шаклига ўтган дорихоналар фаолиятини такомиллаштириш хусусида. //Кимё ва фармация. 1995 йил, №5, 42-44 бетлар.
2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 11 март 1994 йилдаги “Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг дорихона муассасаларини давлат тасарруфидан чиқариш ва хусусийлаштириш тўғрисида”ги 132-сонли қарори.
3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 27-декабр 2002 йил 576-сонли “Қишлоқ врачлик пунктида дорихона шахобчасини ташкил қилиш тўғрисида”ги буйруғи.
4. Ўзбекистон Республикасида Фармацевтика фаолияти I китоб. Тошкент-2001. Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида Ўзбекистон Республикасининг Қонуни 1997 йил. 25 апрель 5-13 бетлар.